

Utbildning- och övningsplan för Sollentuna kommun i krishantering, 2021-2023

Antagen av kommunstyrelsen 2021-04-12 § 54, dnr 2021/0132 KS

Innehåll

Inledning	2
Civilt försvar	3
Syfte och målbeskrivning	3
Målgrupp	4
Behovsanalys	4
Organisation	4
Ansvar och planering	5
Systematisk erfarenhetshantering	6
Kostnader och ansvarsfördelning	6
Revidering	6
Utbildning- och övningsplan	7

Inledning

Utgångspunkterna för kommunens uppgifter enligt lagar och överenskommelser gällande övning och utbildning inom krishantering:

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH):

Kommunen ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (2 kap. 8 § LEH). Detta gäller särskilt de politiker och tjänstemän som ingår i krisledningsorganisationen. För detta ändamål ska kommunen upprätta utbildnings- och övningsplaner.

Överenskommelse om kommunernas krisberedskap 2019-2022¹

- Kommunen ska ta fram en utbildnings- och övningsplan.
- Planen ska beslutas av lägst kommundirektören.
- Planen ska vara beslutad senast 31 december under mandatperiodens första år.
- Kommunen ska ha en regelbundet utbildad och övad krisorganisation. Även beredskapsfunktioner inom till exempel kommunalteknisk försörjning och krisstöd ska vara utbildade och övade.
- Kommunen ska genomföra och utvärdera minst två övningar under en mandatperiod. Krisledningsnämnden och tjänstemannaledningen ska övas minst en gång per mandatperiod.
- Kommunen ska, om tillfälle ges, delta i planering, genomförande och utvärdering av samverkansövningar på regional eller nationell nivå som avser fredstida kriser
- Övningsverksamheten ska beakta de brister som identifierats i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.
- Varje övning ska utvärderas avseende såväl styrkor som svagheter när det gäller kommunens egen krisberedskap och förmåga att samverka med andra aktörer.

Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar 2018-2020

- Nyckelpersoner i kommunens organisation ska under perioden genom utbildning ges kunskaper om höjd beredskap och totalförsvar.

¹ Överenskommelse om kommunernas krisberedskap - 2019-2022, (MSB 2018-09779, SKL 18/03101).

- Kommunen bör utbilda och öva kommunstyrelsen i uppgiften att under höjd beredskap ansvara för kommunens ledning.
- Kommunen bör inom ramen för den statliga ersättningen medverka i utbildningar och övningar som anordnas av länsstyrelsen och delta i övning anordnad av annan statlig myndighet.

Civilt försvar

Kommuner ska påbörja arbetet avseende de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser) så att de på sikt kan fullgöra sin uppgift inom totalförsvaret i händelse av krigsfara och krig. Utgångspunkten för arbetet med civilt försvar är krisberedskapen. Överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar är ett komplement till Överenskommelse om kommunernas krisberedskap. Prioriterade uppgifter för kommunerna är kompetenshöjning gällande totalförsvaret, säkerhetsskydd, krigsorganisation och krigsplacering.

I LEH anges att kommuner och regioner ska ansvara för att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att de ska kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser i fredstid (2 kap. 8 § LEH). Någon motsvarande bestämmelse som gäller utbildning och övning för civilt försvar finns inte i dag, även om att utbilda och öva personal torde inkluderas i bestämmelsen om att kommuner och regioner ska vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (3 kap. 1 § LEH). Om personalen inte är utbildad och övad är det svårt att fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret (7 § lagen om totalförsvaret och höjd beredskap). Mot bakgrund av det numera försämrade säkerhetspolitiska läget och den återupptagna planeringen för civilt försvar bör därför kommunens utbildning och övning som ska genomföras bör utgå från en helhetssyn som omfattar fredstida krissituationer men också förberedelser inför höjd beredskap. Dessa delar bör därför beaktas i kommunens utbildning- och övningsplanering.

Syfte och målbeskrivning

Syftet med att genomföra övnings- och utbildningsinsatser i Sollentuna kommun är att upprätthålla kompetens hos berörda funktioner, stärka kommunens förmåga att hantera en samhällsstörning samt att öka förmågan att bedriva samhällsviktig verksamhet under ansträngda förhållanden, i såväl kris som höjd beredskap. Målet är att Sollentuna kommun ska ha en väl fungerande krishanteringsorganisation i såväl kris som vid höjd beredskap.

Målgrupp

Benämningen *krisledningsorganisation* innefattar primärt nedan beskrivna målgrupper:

- Krisledningsnämnd (KLN)
- Kommunstyrelsen (KS)
- Kommunens ledningsgrupp (KLG)
- Central krisledning (CKL)
- Tjänsteman i beredskap (TiB)
- Kommunikationschef/Presschef
- Bolagen/förvaltningarnas lokala krisledningar

Andra målgrupper som kan omfattas i utbildnings- och övningsverksamhet är övriga förtroendevalda, beredskapsfunktioner inom kommunal teknisk försörjning, Frivillig resursgrupp (FRG) och Psykosocialt omhändertagande (POSOM).

Behovsanalys

En behovsanalys är en avgörande del i planeringsarbetet. Behovsanalysen är till för att förstå behoven och att välja rätt struktur för utbildningar och övningar. Bakgrunden till behovet kan komma från:

- Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) och relaterat arbete utgör ett underlag för prioritering och planering av utbildningar och övningar.
- Uppföljning av åtgärdsbehov som framkommit vid tidigare övningar, utbildningar eller inträffade händelse och krishantering, främst inom central krisledning.
- Behov och önskemål ifrån krisledningsorganisationen eller andra aktörer.
- Omvärldsanalys och regional utveckling inom krishanteringsområdet.

Säkerhetsenheten ansvarar för kommunkoncernens behovsanalys som stöd för utbildning- och övningsplanen. En sådan analys ska spegla prioriteringar av valt fokus i övnings och utbildningsplanen.

Organisation

I Solentuna kommun finns tre nivåer av krisledning:

1. krisledningsnämnd,
 2. central krisledning samt
-

3. lokal krisledning på bolag/förvaltningsnivå/verksamhetsnivå.

Samtliga nivåer berörs av lagstiftningens krav att genomföra förmågehöjande insatser i form av utbildningar och övningar.

Varje funktion inom den centrala kris/krigs-ledningsorganisationen har en viktig uppgift att fylla och det är mycket viktigt att säkerställa en adekvat utbildning för var och en. Genomförda utbildningar och övningar ska dokumenteras och ingå i kommunens årsredovisning till Myndighetens för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) avseende krisberedskapen.

Ansvar och planering

Varje övning som genomförs inom kommunen ska förgås av en god planering med ett tydligt syfte och målbeskrivning. I planeringen ska följande punkter ingå:

- Mål och syfte
- Målgrupp
- Avgränsningar
- Övningstyp och metod
- Scenario
- Övningsdokumentation
- Uppföljning

Som stöd i planeringen av övningar tillhandahåller Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) övningsvägledning som kan fungera som hjälp i planeringen, genomförandet och utvärderingen av övningar.

Kommunens säkerhetsenhet ansvarar för planering och genomförande av utbildning för kommunens centrala krisledningsorganisation men även kommunkoncernsövergripande utbildning och övningstillfällen. Vid planering av samverkansövningar med andra aktörer inom kommunen och/eller mellan kommuner ska hänsyn tas till regional och nationell övningsplanering. För att en övning ska bli bra och meningsfull krävs planering, personal, tid och resurser. Framförhållning i övningsplaneringen är avgörande och bidrar till en ökad resurseffektivitet på lång sikt. Säkerhetsenheten är huvudansvarig för planeringen av övningar som sker i samverkan med andra aktörer samt för att öva krisledningsnämnd, CKL och TiB.

Kommunens chef för kommunikation ansvarar för, med stöd av säkerhetsenheten, att Kommunikationsenheten får den utbildning och övning som bedöms nödvändig inom området kriskommunikation, medieträning etc.

Kommunens bolag och förvaltningar ansvarar för planering och genomförande av övningar och utbildningar inom respektive verksamheter. Säkerhetsenheten kan vid behov lämna stöd verksamheter i planering, genomförande och utvärdering av verksameters övnings- och utbildningsinsatser. Vid behov kan kommunen anlita konsult för stöd med övningsplaneringen.

Systematisk erfarenhetshantering

Genomförda övningar ska utvärderas och åtgärdsplan/er upprättas för de brister och utvecklingsområden som identifierats under genomförandet av övningen och vid behov under planeringsprocessen. Utvärdering ska genomföras efter samhällsstörningar där hela eller delar av krisledningsorganisationen har varit aktiverad, både med avseende på kommunens verksamhetsansvar och det geografiska områdesansvaret. Bolagen eller förvaltningars utvärderingar ska delges Säkerhetsenheten. Säkerhetsenheten ansvarar för att säkerställa att kommunövergripande utvärderingar genomförs och att åtgärder sammanställs.

Utvärderingar ska användas i arbetet med risk- och sårbarhetsanalys (RSA).

Slutsatser från övningar och information om sårbarheter/brister ska hanteras som skyddsvärd information.

Kostnader och ansvarsfördelning

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för kommunens krisledningsorganisation, därmed även det yttersta ansvaret att kommunens organisation för krishantering är utbildad och övad för att kunna hantera en kris eller extraordinär händelse. Varje nämnd är ansvarig för att verksamheten fått den utbildning och övning som krävs för att kunna hantera en kris eller extraordinär händelse inom verksamheten. För kommunens övergripande krisledningsorganisation bekostas insatserna till stor del av de statliga bidrag för krisberedskap som kommunen årligen får del av. För de insatser som genomförs inom kommunens verksamheter bekostas dessa, om inte andra bestämmelser råder, av den egna förvaltningen/bolaget och ska planeras för inom ramen för sin egen budget.

Revidering

Säkerhetsenheten ansvarar för översyn av kommunkoncernsövergripande planen som antas första året under mandatperioden. Detaljerad planering ses över årligen och uppdateras i utbildnings- och övningsmatrisen.

Utbildning- och övningsplan

I övning och utbildningsplanen beskrivs vilka övergripande aktiviteter som är inplanerade för vilken del av krisledningsorganisationen. Viss flexibilitet för förändring bör tas med i redovisad plan. Utöver den grundplanering som anges kan kompletterande utbildningar och övningar genomföras vid uttalade behov från organisationen.

Kommunens Säkerhetschef, har på uppdrag av kommundirektören ett tilldelat mandat att samordna utbildnings- och övningsinsatser. Utbildnings- och övningsinsatser kan genomföras vid behov under aktuell period. Kommunövergripande övningar med tillhörande material arbetas fram av en projektgrupp utsedd av Säkerhetsenheten.

Regionala och nationella övningar regleras från främst Länsstyrelsens sida, men omfattas inte i kommunens övning och utbildningsplan, men kommer att tas i beaktande. Kommunen deltar i dessa övningar som en aktör bland andra och tar del av centralt utbildnings och övningsmaterial.

Varje genomförd övning ska utvärderas.

Övning- och utbildningsplan Sollentuna kommun i krishantering, 2021-2023

Utbildning	2021	2022	2023
KLN	<u>Höst</u> Grundutbildning i krisberedskap och krishanteringssystemet <u>Höst</u> Grundutbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar	<u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbetet <u>Höst</u> Utbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar	<u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbetet <u>Höst</u> Utbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar
KS	<u>Höst</u> Grundutbildning i krisberedskap och krishanteringssystemet <u>Höst</u> Grundutbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar <u>Höst</u> Grundutbildning Säkerhetsskydd	<u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbetet <u>Höst</u> Utbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar och leda i krig	<u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbetet <u>Höst</u> Utbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar

Utbildning	2021	2022	2023
CKL	<p><u>Höst</u> Utbildning i krisberedskap och krishanteringssystemet</p> <p><u>Höst</u> Grundutbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar</p> <p><u>Höst</u> Grundutbildning Säkerhetsskydd</p>	<p><u>Vår</u> Stabsmetodik Funktionsspecifika utbildningar</p> <p><u>Höst</u> Stabsmetodik, fördjupning</p>	<p><u>Vår</u> Utbildning krisberedskap och stabsmetodik</p> <p><u>Höst</u> Fördjupning totalförsvaret</p>
Tib	<p><u>Vår</u> Funktionsspecifika utbildningar och utbildning om krishanteringssystemet</p> <p><u>Höst</u> Grundutbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar</p>	<p><u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbete</p> <p><u>Höst</u> Utbildning totalförsvaret med fokus på civilt försvar</p>	<p><u>Vår</u> Utbildning i kommunens krisberedskapsarbete</p>

Övning	2021	2022	2023
Kommunkoncernen		<u>Höst</u> Scenarioövning, delar av kommunkoncernen	<u>Höst</u> Scenarioövning, delar av kommunkoncernen
KLN	<u>Höst</u> Scenarioövning	<u>Höst</u> Scenarioövning	<u>Höst</u> Scenarioövning
KLG	<u>Höst</u> Scenarioövning involverat CKL/ISF	<u>Höst</u> Scenarioövning	<u>Höst</u> Scenarioövning

Övning	2021	2022	2023
CKL	<u>Vår</u> Stabsövning <u>Höst</u> Larm- start och funktionsövning	<u>Vår</u> Stabsövning, funktionsspecifik övning <u>Höst</u> Stabsövning, externa aktörer	<u>Vår</u> Stabsövning <u>Höst</u> Stabsövning
Tib	<u>Vår</u> Scenarioövning <u>Höst</u> Scenarioövning	<u>Vår</u> Scenarioövning <u>Höst</u> Scenarioövning	<u>Vår</u> Scenarioövning <u>Höst</u> Scenarioövning